

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga „Naš. Listu“ in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto II.

V Ljubljani, 1. grudna 1906.

Št. 12.

Uredništvo »Slovenske Gospodinje« je v Ljubljani, Mestni trg št. 17

Višja naobrazba slovenskega ženstva.

saka inteligentna slovenska mati stremi in mora stremeti za višjo izobrazbo svojih hčer. Duh časa in socialne razmere zahtevajo, da se tudi ženstvo izobrazuje višje in višje, da more tekrovati ali vsaj primerno vzdrževati se v življenskem boju. Dandanes ne zadošča več našim deklicam le par razredov ljudske šole. Čim več človek ve in zna, tem boljše jamstvo ima za bodočnost.

Zato pa so slovenske inteligentne matere hvaležne ljubljanskemu obč. svetu, da vzdržuje mestno višjo dekliško šolo s trgovskim in pedagoškim tečajem. Iz te šole nam prihaja že več let naraščaj inteligentnega in izobraženega slovenskega ženstva, ž njim pa se širi v slovenske obitelji duh napredka in resnične prosvete.

Največji udarec po stremljenju modernega napredka slovenskega ženstva bi bil torej konec pedagoškega tečaja, ki je po svojem učnem načrtu danes najvišja slovenska dekliška šola. In žal, da je bila ta nevarnost že pred durmi ter se je odklonila šele v zadnjem hipu.

Občinski svet ljubljanskega mesta je namreč 14. jul. 1905 sklenil, obdržati pedagoški tečaj le še za šolsko leto 1905/6, nadalje pa da ga opusti; 19. junija t. l. pa je sklenil ohraniti pedagoški tečaj dotlej, dokler se ne otvori dekliški licej, čegar stavba se baš izvršuje. Prvi sklep občinskega sveta je namreč v marsikateri hiši povzročil nemil boj med idealizmom mladine in realizmom staršev, ki bi rajše žrtvovali narodnost, nego prihodnost svojih hčer. Ter jih dali v nemške zavode. Posebno zadeti pa so bili tisti starši, ki že imajo deklice na mestnem zavodu, a so jih bili dali v to šolo le, ker so mislili, da se bodo tu mogle pripraviti za učiteljsko maturo.

Gosp. profesor dr. llešič je potrebo nadaljnega obstoja pedagoškega tečaja vsestransko utemeljil ter posredno povzročil drugi sklep ljubljanskega obč. sveta dne 19. junija letos. Zato prinašamo glavne misli

iz te razprave v naslednjem. Držimo se besedila gosp. prof. dr. llešiča deloma doslovno.

Zoper pedagoški tečaj so se navajali sledeči razlogi: 1. Napredek gojenk pedagoškega tečaja je neugoden. To je bil očitno povod diskusiji o opustitvi pedagoškega tečaja. 2. Učne moči delajo preglavice. 3. Tečaj ne ustreza zahtevam in bi tudi pomnožitev učnih ur nič ne pomagala. Če bi hoteli res vzgajati gojenke, ki bi potem bile sposobne polagati maturo, bi morali na to v vseh predmetih, zlasti pa v pedagogiki delati že od vštetege II. letnika dalje. 4. Višja dekliška šola po svojem štatutu nima namena, vzgajati učiteljico, marveč namen, podajati deklicam splošno izobrazbo. 5. Tečaj bo nepotreben, ker bo itak kmalu preveč aprobiranih učiteljic, ki ne bodo dobile službe.

Ti razlogi se dajo skržiti v tri: Ustroj pedagoškega tečaja ni primeren in dela težave. — Pedagoški tečaj je v opreki s štatutom. — Pedagoški tečaj ni potreben. — Prvi ugovor pravi: ker ustroj tečaja ni dovršen, je treba tečaj opustiti, t. j. zaradi nedostatnih sredstev je opustiti tudi smoter. Toda to izvajanje je krivo; zakaj nihče ne bo nikjer kar a priori opuščal tudi smotra, zato ker so pomanjkljiva sredstva, ampak bo izkušal popraviti sredstva in jih uravnati smotru primerno. Vse je torej v našem slučaju odvisno le od smotra, to je od skladnosti tečaja s štatutom in z realnimi razmerami. G. dr. llešič konstatuje, da opaža v svoji praksi v svojih predmetih neobičajno marljivost in dober napredek gojenk pedagoškega tečaja. Doslej še nobena gojenka ni popolnoma propadla pri maturi; iz tega smemo sklepati, da se je ob primernih izpremembah nadejati sploh ugodnih uspehov. Najmanj pa nas sme od smotra odstrašiti kritika. Kritika je povsod potrebna in rajši priznajmo neprijetno istino, nego da bi z namenom, gojili pobeljene grobove in slepili z zračnimi gradovi. Znano je, da neuspehov pri izpitih ni vselej kriv tisti, ki je učil, ampak mnogokrat tudi tisti, ki izprašuje. Primerno in zares plodovito izpraševanje nepoznanega kandidata ni tako lahka reč. Sicer pa bo zavodu misliti tudi na lastno maturo. Učne sile ne bodo delale težave; saj ima ljubljansko državno učiteljišče učitelje, ki prevzemo pouk. Učni

načrt našega zavoda že sedaj ni tako zelo različen od učiteljskega, v poedinih točkah bo treba prilagoditve, kakor se je to že zgodilo s pedagogiko. Kar pa se tiče strogosti merila, s katerim se merijo gojenke pedagoškega tečaja, je brezdvomno, da je le učiteljstvo krivo, če sodi premilo. Popustljivost kviri mlade značaje.

Drugi ugovor pravi: Pedagoški tečaj se ne zлага s štatutom višje dekliške šole, ki stavi šoli za smoter »splošno izobrazbo.« Pedagoški tečaj pa ne more tangirati značaja višje dekliške šole, ker je v bistvu in vobče ne izpreminja, ampak jo le nadaljuje. In ko bi ga tangiral in ko bi se zaradi njega v učnem načrtu to ali ono izpremenilo, bi to gotovo ne bilo na škodo »splošni izobrazbi«. Značilno je v tem oziru to, da se je n. pr. pedagoška naobrazba že sestavljaltem štatuta zdela del »splošne naobrazbe« in so jo zato postavili v učni načrt. (Prim. lepopisje, petje, telovadbo med sicer obligatnimi predmeti!) V istini je pedagoška naobrazba eminentno »splošna« naobrazba in njen vrhunec.

Pedagoško delo obstoji v tem, da v drugem (v učencu) budim misli in da mu svoje misli plodonosno priobčujem. A prav v zmožnosti razumljivega priobčevanja so zrl razni vek, zre človeštvo višek »splošne« naobrazbe. Le čujmo Grka Hezioda, ki pravi, da je le malo vredna tista izobrazba, ki samo sprejema, mnogo pa je vredna tista izobrazba, ki sprejeto snov tudi odaja. Spomnimo se Kvintilijana, ki smatra za cilj rimske odgoje zgovornost; poslušajmo končno našega velikega Komenskega, ki pravi: »Jaz nič ne vem, če drugi ne vedo, kar jaz vem. Mnogo pozvedovati, doznano obdržati in o obdržanem druge poučiti, to dvigne učenca nad mojstra«. V smislu teh besed zahteva Komenský, da naj si za denar najamemo koga, ki mu potem moremo razlagati — v svrhu svoje izpopolnitve. Kako jasnost dobi snov v učiteljevem duhu šele tedaj, kadar stoji pred razredom in jo tolmači, to ve vsakdo izmed učiteljev. Ves svet pa priznava istino, da se izobraženec razločuje od neizobraženca baš po zmožnosti, povedati, kar misli in čuti.

Prava pedagoška naobrazba se torej krije s pravo »splošno« naobrazbo.

Drugače, nego v tem smislu, bi nihče ne smel pojmiti »splošne« izobrazbe. Splošno naobrazbo imajo za smoter n. pr. tudi gimnazije, in vendar je stvar pri njih drugačna: gimnazije so srednje šole, t. j., dotična splošna naobrazba se ne smatra za konec obrazbe, marveč le kot pot k višji in strokovni naobrazbi, ki jo daje visoka šola. Visoka šola reši mladeniča s križišča stoterih cest, na katerem stoji mladina srednjih šol, visoka šola mu da konkretno stališče na širnem poprišču, ki je polje srednje šole, ter mu koncentruje svet.

Kaj pa naj (osobito dandanes, ko je stalen skoraj le razvoj) koncentruje misli naše ženske mladine, ki zapušča šolo s »splošno« naobrazbo? Kakor je idealu

splošne naobrazbe, namreč grški naobrazbi vedno pretiła opasnost nestalne mnogozaposlenosti, tako bi naša ženska mladina na koncu svojih študij stala v širnem vodovju znanja brez jasnega obzorja.

Pač, eno je, kar bi za deklico moglo stopiti v ospredje kot močna koncentračna točka; mislim materinstvo. Toda kaj je materinstvo drugega, nego učenje in odgajanje? Žena naj motri svet z odgojnega stališča! V tem leži središče in višek njene izobrazbe, to je koncentracija njene splošne izobrazbe. To odgojno stališče kot koncentracija splošne naobrazbe je naravna posledica slovanskega naziranja o svetu. Moderna slovanska, osobito ruska literatura nam kaže, da bodi značaj slovanskega dela tendenčnost in idejnost. Če je tako, ali naj pustimo potem brez ciljev svoje ženstvo, ki z odgojo rodov polaga temelje bodočnosti? Ali naj pustimo svoje ženstvo brez velike socialne misli, da je treba dedino očetov in prisvojitve svoje dobe s poukom in odgojo prenesti na bodoče generacije? Ta socialna misel je znak odgojnega delovanja. Naše slovensko ženstvo imej torej tendenco in smer proti odgajanju.

Pojem »splošne« naobrazbe pa je treba tudi času primerno razumeti. — Bili so brezdvobeno lepi časi, ko je grški Olimp gledal na svobodne duhove svobodno rojenih Grkov, ki jih je kitil zlati venec izobrazbe, pa še lepši kras stvarne vedoželjnosti. Učil se je svobodnorojeni Grk iz golega zanimanja za znanje in puščal svojim robom vse ono učenje, ki je služilo praktičnim svrham kruha in obstanka.

Taki opisi minule lepote veljajo seveda vedno le na polovico. Takih ljudi, ki bi ljubili znanje samo ob sebi, je bilo vselej le nekoliko. Tista »nesebična« vedoželjnost se poraja običajno le še na koncu srednješolske dobe. V istini se tudi Grk ni kar od mladih nog učil iz same vedoželjnosti. Slavoželje, hrepenenje, »vedno prvi biti in se odlikovati od drugih«, to ga je gnalo. Silno tekmovalnost so budile tiste slavne grške igre, ki so zmagačcu in njegovi domovini prinesle neverljivo slavo.

Danes pa je pedagogika v velikem optimizmu odpravila iz svojih računov činitelj slavoželja in tekmovalnosti za zmago. S tem je morebiti manj dosegla svoj namen nesebičnega učenja, nego je pospešila realističnost in praktičnost mišljenja. Onega idealnega razumevanja duševnega življenja je prav malo celo po univerzah in ko bi vzeli vseučiliškim fakultetam smer do služb in kruha, bi se fakultete kmalu izpraznile do dveh tretjin. Sploh je bil oni grški idealizem mogoč le v zvezi z neidealno činjenico robstva. Kakor hitro se je zavrgel pojem robstva in se je umaknil krščanski ravnopravnosti, so vsi ljudje stali pred vrati trde realnosti.

V brezdelju Olimpovcev je zrl svobodnorojeni Grk in za njim grški omikani Rimljan ideal človeškega življenja. Duševni zabavi posvečeno brezdelje jima

je bilo takorekoč krepost: Danes pa je delo krepost. Delo ni več znak robustva, ampak za vsakogar merilo njegove vrednosti v okvirju socialnega življenja. Naš čas nagiba ves na stran gospodarskega izrabljanja duševnih zakladov. V današnjih časih demokratizma in dela se pojem »splošne naobrazbe« ne sme razumevati v direktnem nasprotju z naobrazbo, ki ima tendenco.

Sicer pa je uvaževati psihološko dejstvo: Kar je človeku izprva in nekaj časa zanimivo le kot sredstvo v dosego kakega smotra, mu postane končno samo ob sebi zanimivo in smoter. Vsi smo šli študirat, da bi kaj postali, a smo na poti do tega cilja vzljubili študije same. Uvaževati je pa tudi splošno tendenco današnjega ženskega gibanja za samostalnim ženskim delom!

Pedagoška naobrazba ni torej v nikakem notranjem nasprotju s »splošno« naobrazbo, ampak ji da le prepotrebno koncentracijo, času primerno socialno tendenčnost in je zato (osebito za žensko) najpopolnejša oblika naobrazbe sploh. Zato pa tudi pedagoški tečaj in pa pedagoška smer poučevanja v treh letnikih nikakor ne nasprotuje statutu višje dekliške šole v Ljubljani. Značaj pouka na naši šoli more biti brez oškodbe »splošne« tak, da je gojenkam dana možnost, stopiti v pedagoški tečaj; nobena gojenka pa ni prisiljena, ta korak tudi zares storiti.

Čuje pa se tudi trditev: »Pedagoški tečaj bo nepotreben, ker bo itak kmalu preveč aprobiranih učiteljic, ki ne bodo dobile služeb.«

Tu je poudariti dejstvo, da so Uršulinke in Huth-Hanssov dekliški nemški zavod baš v poslednji dobi uredile svoje preparandije. Vidi se, da hočejo s svojimi zavodi na svoj način vplivati na razvoj javnosti. Značilno je, da se za letošnji prvi letnik državnega učiteljišča ni zglasila niti ena Nemka! To je brezdvomno znamenje nacionalizma. In tako narodno stremljenje se docela zлага s splošno tendenco novejše pedagogike, ki želi notranjo, stvarno stran šolstva decentralizovati, ga potegniti z abstraktnih državnih splošnosti v konkretne prilike narodnega življenja. Le administrativni (vnanji) aparat bodi državen. Češki profesor Drtina piše: »Šolstvo naj se ne upravlja centralistično in po eni obliki za vse narodnosti, naj se ne ureja po eni šabloni, ampak naj se razdeli po poedinih narodnostih, in vsaka izmed njih imej dovolj vpliva, da si ureja svoje šolstvo po svoje. Vse šolstvo se mora ponaroditi...«

Ti nazori moderne pedagogike, ki so za sedaj le še teoretska načela, nam morajo biti povod, da od svojih zavodov vsaj tistih ne odbijamo, ki bi želele, za naše šolstvo vzgojiti se v okviru in duhu našega naroda in da tistih ne zapuščamo, ki na državnem zavodu niso našle mesta.

Kar pa se tiče konkurence posameznic, je pripomniti, da je s stališča celokupnega narodnega življenja treba vedno izobilja delavcev, ki dovoljuje zbiru. V deželi Kranjski, kjer je doslej toliko eno-

razrednic, bo v dogledni dobi gotovo mnogo novih učiteljskih mest. Sicer pa moramo vprašati: Ali naj res opustimo tečaj zaradi tega, ker posameznice ne bodo dobile službe? Po tem načelu bi včasih država morala zapreti kako vrsto šol, n. pr. cele fakultete, ker je slučajno zamašena pot napredovanja!

Naše stališče more biti samo to: Dajmo hčeram svojega naroda priliko, da se izuče in pripravijo za poklic. Kako bodo dobivale službo, to je privatna skrb vsake posameznice. To načelo morebiti ne bi veljalo za moško mladino, ker je nje potreba in je za njo mnogo mest v raznih strokah in se pogreša naraščaj v drugi, če ga je preveč v prvi stroki. Za žensko pa obstoji sedaj skoraj edini trdni poklic v šolskem življenju. Proletariat učiteljic torej nikomur ne škodi, zlasti ne narodu.

Pedagoški tečaj na višji dekliški šoli v Ljubljani je z narodnega stališča, s stališča celokupnega narodnega življenja vreden in potreben, s stališča privatne konkurence pa se stvar reducira na vprašanje, jeli ga kljub vsem izgledom faktično žele slovenski očetje in slovenske matere. Nato vprašanje pa je odgovoriti z absolutnim »da«. Želja občinstva po pedagoškem tečaju je vseobča. To smo mogli opazovati letos po občinskem sklepu o opustitvi pedagoškega tečaja; to se pa da tudi brezdvomno povzeti iz statistike naše šole.

Dokler zavod z našim prvim letnikom, ki je zapuščal šolo 1899, ni pokazal, da usposoblja za prakso, se je oglašalo malo gojenk in še tiste so odhajale na učiteljišče. Ko pa se je 1902 otvoril pedagoški tečaj, je neprimerno in konstantno rastlo število sprejetih. Iz katalogov prejšnjih let se vidi, da je imela šola izza svojega obstanka jedva 20 gojenk, ki bi jo pohajale le zaradi »splošne naobrazbe«. Imamo pač Slovenci le malo tako srečnih rodbin, ki bi se jim ne bilo treba prav nič brigati za realno bodočnost svojih hčera. Hrvatje imajo mnogo več imovitega meščanstva in vendar se je konstatovalo v javni seji hrvatskega sabora dne 27. novembra 1905, da moč realnih razmer kljub vsem slabim izgledom sili večino deklet, se pripravljati za učiteljski poklic. Roditelji hočejo pač povsod videti v rokah svojih hčera zagotovilo, da ne bodo kdaj v težkih položajih brez vsake opore v svetu, prepuščene zraku krivo umevanega idealizma ali socialnega ponosa.

Želja slovenskega občinstva po pedagoškem tečaju je brezdvomna in je deloma posledica naših slovenskih gmotnih razmer, deloma pa izraz našega časa.

Pedagoški tečaj more le povzdigniti uspehe naše šole in njen niveau. Kdor se boji, da bi bila naša šola preparandija, tisti bo doživel, da pride šola — za njega je v tem nekoliko tragike! — na glas pripravljalnice za preparandijo; pribežališče bo za tiste deklice, ki na preparandiji niso bile sprejete, ki bi pa tudi pozneje vedno rade tja. Drugače je stvar, če ohranimo šoli pedagoški tečaj. Tedaj bodo gotovo krogi in

tisti, ki žele imeti svoje nadarjene hčere tudi dobro odgojene, jih radi dajali k nam, vedoč, da jim je realni smoter vendarle zagotovljen.

Malo število tistih, ki so bile na naši šoli zgolj zaradi »splošne« naobrazbe, se vobče in vselej ni odlikovalo po posebni vnemi za učenje in delo. In to je povsem naravno. Kdor nima konkretnega namena, dela le prerad samo tako za zabavo, kakor za šport, za lahko igro. Le kdor ima cilj pred očmi, hodi odločno in neumorno in si s tem vzgaja tudi značaj, trd in neizprosni in podjeten. Kdor se hodi šetat med rožami, sede o prvi utrujenosti na senčno klop in zaspi.

Nemci snujejo kurze, a mi jih opuščamo, češ, razšetati se moramo Slovenci po vseh širinah in daljinah naobrazbe; ciljev in globine in središč pa nam ni treba. To počenjanje je znak desorganizacije, anarchije, ki jo pa nekateri predstavljajo kot idealno slovansko svobodo. Toda kdo ne pozna besed, ki so jih po starem ruskem kronistu Nestorju govorili ruski Slovani: »Zemlja naša je velika in obilna, a reda v njej ni.« Za to istino pa je prišla njih sramotna prošnja do Germanov: »Pridite nam kneževati in vladati!«

Ker potemtakem pred kritiko ne obstoji niti eden izmed razlogov, ki se navajajo zoper pedagoški tečaj, a je na drugi strani obilo najtehtnejših momentov, ki ga priporočajo, da, delajo neobhodnim, zato je učiteljski zbor višje deklinške šole prosil, naj se nadaljnji obstanek pedagoškega tečaja zagotovi naši višji deklinški šoli v Ljubljani. To se je tudi zgodilo, in občinskemu svetu ljubljanskemu je za ta sklep hvaležno slovensko žensstvo, ki skrbi za najvišjo izobrazbo ženskega naraščaja ter za njegovo bodočnost!

Naroden motiv.

»Daj mi šopek,
Deklica,
Bodi moja
Ljubica!

Jaz tvoj fantič
Bom vesel,
Vedno te bom
Rad imel.«

»Fantič moj mi
Pisal je,
Da iz vojske
Vrne se.

Z vojske prišel
Bo vesel,
Krepko stisnil
In objel.

Zanj le trgam
Rožice,
Ker že dolgo
Ljubi me!«

M. F. T. Feodorovna.

Božični dar.

Bolgarski spisal Ivan Vazov.

Na dan pred božičem. Zima je bila silno ostra. Vitoš, ves v belini je gledal namrščeno in strogo izpod bele odeje, katero so razcepljala kamenita pobočja. Mrzel veter, ki si ga občutil prav v kosteh, je vil s snežnih vrhov nad Sofijo. Silen sneg je padal z mrzlega obzorja in gnan od vihre je zasipaval strehe, dvorišča, ulice. Črni stolpi dima so se vili iz dimnikov, in čudno, ta dim je bil sedaj tako vesel, tako prijeten, da ti je razveseljeval dušo.

Na mehkem naslanjaču tik okna sta sedela gospod in gospa Jordanov ter sta se naslajala z gledanjem zimskega prizora. Poročila sta se pred poldrugim letom. Canko Jordanov, višji uradnik v nekem ministrstvu, izobražen mož, je bil strastno udan svoji mladi ženi; gledal je molče na snežne vrhove Vitoša. Toda brščas ni tam ničesar opazoval, niti se ni udajal kake posebni misli, ker z obraza mu je seval oni spokojni in brezbrizni izraz, ki obvladuje človeka, kadar mu je duša mirna, kadar mu teče življenje zadovoljno in gladko in kadar posluša v topli sobi poleg prekrasne žene besno zimsko vijavico. — — — Tudi njegova žena je gledala ven, toda ne tako daleč in ne brez cilja. Upirala je svoje poglede v sosedno dvorišče. Tam je stala siromašna, napol zrušena kočica z nizkim dimnikom. Ta siromašna, trhla kočica, ki je stala med velikimi hišami bogatašev, je bila slična raztrgani prosjakinji, ki je zašla v družbo bogato oblečenih in srečnih gospelj. In zdelo se je kakor da izteza ta prosjakinja proti ogromnim gosposkim hišam svoje roke in govori: »Milost, pošljite mi kak kosce drv, da se malo ogrejem, pošljite mi nekaj od svojega nakita, da ga zamenjam za kruh in obleko, potem se te večere tudi napolnim z radostjo in morda se bo celo pesmica razlegala v meni... Ali vidite? Ni mi treba mnogo, da bom srečna. Usmilite se!«

Toda palače molče, molče in so brezsrčne; srečni ljudje je ne slišijo: prijetno prasketanje gorečih drv v peči ne dopušča, da bi slišali žalostno pesem, ki jo poje veter v razpadli koči siromaka. Gospa Jordanova pa je menda čula to pesem, kajti obraz jej je postal resen in nenadna tuga jej je ovlažila krasne oči.

»Uboga Dončovičeva, kaj neki dela sedajle? Glej, ljubi Canko, iz njihovega dimnika se ne kadi,« je izpregovorila vsa zamišljena.

»Nesrečnica, s peterimi otroci stisnjena v ono malo, mrzlo sobico. Da je ostal mož živ, bi jih že še kako preživil s svojo malo plačico.«

»O Bog, o Bog, zakaj si ustvaril siromake!« je vzdihnila nanovo Vera in obraz jej je zasenčil oblak resnega sočutja.

V tem trenutku je zunaj zabučala burja, da so se stresla vsa okna. Vera je zavpila obupno, gledajoča

na Dončevičino kočico. Vihar je s svojo veliko silo raztrgal papirnate krpe, s katerimi so bila zalepljena razbita okenca ter je prodril brez vsake zapreke v temno sobico. Otroci so kriknili ter pritekli jokajoči, v cunje zaviti, manjši celo samo v srajčicah, na zasneženo dvorišče; skrili so se v ostrežje kovačnice, kjer je bil zrak vsled ognja vendar nekoliko toplejši. V sobici je ostala samo mati, da zamaši okna. Njen bojzljivi in upali obraz se je pokazal gledalcema samo za trenotek... kajti silni metež je zakril soprogoma nadaljnji prizor.

Okrenila sta se v sobo in pogledi so jima padali po njenem toplem, razkošnem stanovanju. Ti pogledi na blagostanje so zamračili za hip njuno srečo... Toda to je hitro zopet prešlo kakor da je padla debela zavesa med srečna soproga in one reveže. Vsaj na Veri je bilo opaziti to. Idoča mimo zrcala, se je ozrla srečna na beli, ljubeznivi in veseli obraz, ki se je odražal v steklu.

»Skoraj bi bila pozabila, kako si ukrenil glede one nove obleke?« je vprašala svojega zamišljenega moža.

»Katero obleke?«

»Kaj si že pozabil? Ona obleka za bal...«

»Ah, saj res, popolnoma sem pozabil.«

»Lepo je to! Pozabil si... Čuden človek si, Canko. Pojdi vsaj sedaj takoj v trgovino gospe M., tam sem videla prekrasno, divno toaleta... Brokat; veš, pravo pravcato čudo! Nekaj posebnega...«

»Toda nekoliko draga je, golobica moja.«

»Draga? Dvestotridaset kron... to vendar ni drago. Čemu me vendar jeziš? Dobro veš, da bova povabljeni tretji dan Božiča na ples, obleke mi je torej treba, kakor zraka, ki ga vdihavam.«

»Krasno, prekrasno!«

»A to ne zadostuje, Canko moj, moraš hiteti, da te kaka druga lepotica ne prehiti... Samo pomisli, dragi, to bi bilo strašno.«

»Strašnejše nego prizor, ki sva ga videla malo poprej,« je hotel vprašati ironično Canko, a je požrl besede... Vera ga je pogledala nestrpno.

»Poslušaj me, draga Verica...« je začel Canko resno.

Ona je videla, da jej hoče morda soprog reči nekaj, kar bi jej bilo neprijetno, zato ga je kratkoma prekinila:

»Nič, draga Verica — vprašanje je rešeno.«

»Ti dobro veš, da ti nisem še ničesar odrekel, toda...«

»Brez »toda«, ljubi Cank, moraš me iznenaditi z nečem prijetnim... In končno, če ne to, pa kaj družega... zanašam se na tvoj izvrstni okus.« Vera je vsekakor želela, da bi blestela o Božiču s kakim prav izrednim nakitom; zdelo se jej je, da bi brez tega ne mogla pričakovati praznikov tako, kakor je treba.

»Dobro, velja,« je odgovoril veselega obraza Canko. »Iznenadim te z nečem, tebe dostojnim ter ugodim tvojemu naravno dobremu srcu in tvoji blagi duši...«

Hitro se je zmračilo. Vera je bila ves dan razburjena zaradi iznenadenja, ki jo je čakalo. Njena domišljija je delovala neprestano, da bi odkrila tajno presenečenje. Ali bo brezprimerno, krasna toaleta iz brokata, ali kak nakit — zlat, dragocen, iz briljantov?... To bo vesela! Kako mil je vendar ta Canko!

Canko se je zakasnil, ni ga še bilo domov. To je še pomnožilo sladko pričakovanje Verino.

Zmračilo se je popolnoma. Canka še ni bilo. Zunaj je burja besno bučala v gosti temini. Ta neprijetni šum je vzbudil v Veri iznova misel na siromašno Dončevičko in njeno raztrgano deco.

»Božič je... pa bodo legli v nezakurjeni sobici in bodo lačni čakali Jezuščka... O Bog, o Bog, zakaj si ustvaril siromake?« je šepnila in srce jej je objela velika tuga, kakor da jo grize neka čudna vest. Sreča poleg tolike nesreče se jej je zdela nedopustna. Težko jej je postalo ob takih mislih, čutila je, da je v nečem kriva, toda ni si mogla dati odgovora na to, kakor si tudi ni mogla razlagati, čemu je tako vznemirjena. Želela je, da bi prešle te otožne misli ter bi se s čimerkoli raztresla. Njena dovzetna, dobra narava je čutila, da je na svetu mnogo tuge in žalosti ter da bi morala ona nekaj storiti proti temu; toda dovolj odločnosti ni imela, da bi se dovolj seznanila s človeškimi mukami.

Pod pritiskom teh težkih misli je začela Vera bližajoče se korake ter se veselila slučaju, ki jo sedaj razvedri... Gotovo prinaša Canko krasen dar. Srce jej vztrepeta od otroškega pričakovanja. Hitro skoči pokonci. Vrata se odpro. Namesto Canka je vstopila Dončevička s svojimi peterimi otroci. Vera jih ni takoj spoznala, kajti bili so v novih oblekah in toplih kožuščkih in radost jim je sijala z lica.

»Poljubite gospej roko, otroci,« je govorila Dončevička svojim otrokom, ki so se postavili v vrsto, da store, kar jim je velela mati; a gospa se ni mogla dovolj načuditi.

»Kaj je to?« je vprašala Vera.

»Naj ti dragi Bog poplača stoterokrat in naj te razveseljuje, kakor si ti razveselila nas,« je rekla s solznimi očmi Dončevička, — »hvala ti, ker si se domislila sedaj o Božiču nas, revežev. Naj te blagoslovita Gospod in Mati božja, ker si nas oblekla in nam poslala voz drv in jedi, da pričakamo veseli sveti Božič. Sedaj verujemo tudi mi, da se rodi Bog. — Poljubite svoji dobrotnici roko, poljubite jej roko!«

Vera je strmela. Tudi njej se je posolzilo oko, dasi si ni mogla razjasniti, kaj pomenja to blagoslovljanje in zahvalne besede Dončevičke.

»Gotovo ste se zmotili, Dončevička,« je rekla, ali v istem hipu so se odprla vrata in pokazal se je

smejoči obraz njenega soproga, ki je zrl ves srečen na tako divno uspeli prizor. Vera se je spomnila. To je obečano iznenadenje! S solznimi očmi se je vrgla v naročje svojega milega Canka ter ga je živo od srca in iz vse duše poljubila.

To je bil najčistejši, najblaženejši in najsvetejši poljub, ki ga je kdaj dobil soprog kot nagrado od svoje žene.

Tvoja ljubezen.

Kakor na vrtu roža cvetoča
tvoja ljubezen je bila,
kakor v maju slavčev spev
dušo je mojo polnila.

Roža cvetoča na vrtu vsahnila,
tvoja ljubezen umrla.
Vrata v kraljestvo mi ciljev
s smrtjo je svojo zaprla.

M. F. T. Feodorovna.

Voščena sveča.

Spisal Silvin.

(Konec.)

Od tedaj je ni več zapustila misel na svečo in v jednomer je zrla pred seboj v duhu kapelico. Podnevi, ko je stala pri ognjišču, je cele ure gledala v žerjavico in pozabila pri tem na moža in kuho. Iz loncev je vrelo in cedila se je tekočina po loncih navzdol in izpuhtevala na razbeljeni opeki med pepelom.

Skušala je moliti, spočetka je šlo težko in le s silo so se premikale brezzobe čeljusti.

»Zgodi se Tvoja volja!« — da vse mora biti tako. Ali zakaj ravno njej in drugim ne. Morda je tudi Njegova volja, da vzame svečo. »Ne kradil!« ji je hušknilo v glavo. Ne, kradla ne bo, še nikdar ni ničesar vzela, niti tuje bilke ne. Ranjka mati so ji večkrat dejali, da je to velik greh in zgrozila se je še sedaj, ko se je spomnila onega trpljenja po smrti, ki baje zadene onega, ki škoduje drugim. Toda ali bo res ukradla, ako vzame ono svečo? Nikomur nima kaj rabiti, niti ne vidi se, ako ne pogledaš dobro tja v kot in tam bo ležala leta in leta — dokler ne razpade. Oškodovala ne bo nikogar — — — Ne — potem pač ni greh!

Pred njo je stopila resna postava v dolgi črni suknji, s kratko palico v rokah in zlatimi očali. »Bog je pravičen sodnik, ki plačuje dobro z dobrim, a hudo s hudim« — — tako so govorili gospod župnik in s palico kaznovali zlikovce. Da — lahko, ker so imeli sami vsega dovolj. Pozno v noč je videla včasih pri njih goreti luč. V spalnici so vstrepetavale sence veš,

ki so se igrale ob plamenu bele sveče. Pravičen sodnik — kaznoval bo tudi njo. In v svoji domišljiji si je slikala vse one muke, a hipoma ji je šinilo v glavo, da bo storila dobro delo — saj bo olajšala svojemu možu trpljenje. Ne bo ga dušil smradljivi dim lojevke in On, ki vidi njeno srce, jo bo plačal z dobrim — saj je neskončno dobrotljiv in usmiljen.

Bilo je pozno v noči. Meta je vstala iz postelje, pogledala po možu, ki je spal, ogrnila se v veliko ruto in stopila po prstih proti vratom. Obstala je, zazdelo se ji je, da se je vzbudil Jurij, a ne — zmotila se je. Zunaj je skovikala sova — sicer pa je bilo vse tiho in mirno. Stresnila se je po vsem telesu, ko je začula te glasove in obšel jo je strah, ko se je domislila stare vraže, da naznanja ta boječa ptica smrt. Hotela se je vrniti, stopila je korak nazaj, a bolešno grgranje moža ji je vrnilo pogum. »Ne — tako ne sme umreti«, si je dejala in v duhu je videla sosede, ki so si šepetale na uho, da je Jurjeva tako revna in nima niti sveče.

Temno je bilo, nebo so pokrivali črni oblaki. Meta je hitela po strmi poti. Mimo nje so se vrstile črne sence grmičevja, ki je v polsnu vršelo in se napajalo z rosnimi kapljicami. Bila je bosa in bodlo jo je ostro kamenje; zadevala se je tudi ob korenine; kmalu je začutila gorko kri, ki je polagoma polzela po hrapavi koži. Še malo in tam je. Ko je zavila izza gozdlička, zagleda pred seboj kapelico in v njej slabo brlečo svetilko. Od daleč se je oglašala sova, zavel je veter in zaječalo je drevje. Njej se je zazdelo, da nekdo ječi za njo — in obstala je strahoma. Obrisala si je potno čelo in ko se je prepričala, da je bil le veter — je hitro stekla doli po klancu. — —

Vsa zasopljena, z razpletenimi lasmi in krvavečimi nogami se je usedla doma na postelji — vsa utrujena in zbegana. Ugasnila je doli v kapelici luč pred mater božjo — ali temu je bil vzrok veter in ne ona. Kako bi mogla biti tako hudobna, da bi storila tako hudodelstvo, ko je vendar vzela svečo le zaradi moža in se žrtvovala zanj. Ne-ne, božja porodnica — ne jaz, veter je bil — — tako se je tolažila, a spomnila se je moža. Prižgala je luč. Sence so hušknile mimo nje po temnih stenah in ondi na oknu je zasvetlikal plamen sveče. — — Vstrašila se je in sveča ji je padla iz rok — stopila je k oknu in spoznala, da se je luč le svetila v steklu. Zopet je užgala in stopila strahoma k možu, ki je ležal mirno in nepremično — — Hvala Bogu — mirno spi, si je dejala in iztegnila roko, da ga prekriža.

V istem trenutku je zaihtela in se zgrudila ob postelji na tla, da ji je glava udarila ob polomljen stol. Čelo Jurija je bilo mrzlo kot led, ležal je smrtnobled in trd — — bil je mrtev.

Drugi dan je bila nedelja. Zvonovi so nekako otožno doneli doli pri sv. Marjeti, kakor bi se že naveličali življenja med starimi linami. Počasi so se pla-

zili ti glasovi med bregovi navzgor, zatikavali se v temnih jarkih in se ječe izgubliali daleč gori nad Jurijevo kočo. Sive megle so se leno vlačile izza doline, napajale so tla s svojo mokroto tako, da so se v ilovnati poti globoko začrtavale stopinje ljudi, ki so hiteli k službi božji.

Tudi Pigačevka se je odela s svilenim robcem kričečih barv, vzela molitvenik in šla po Jurijevo, kot sta se domenili prejšni dan.

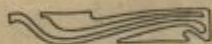
»Križ božji, Meta, kaj ti je«, ji je zaklicala, ko jo je videla sedeti ob postelji moža v sami srajci, s krvavečimi nogami in razpletimi lasmi. Mrmrjala je na pol razumljive besede, držala v rokah krčevito na pôl zgorelo gorečo svečo. Gledala je srpo v plapoleči zubelj, ki je razsvetljeval koščeni obraz mrliča.

»Kako mirno spi — — — seveda, to ni lojevka — tako mirno spi! Vidiš Mati božja, da sem imela prav!«

»Ne, ne, nisem ugasnila tvoje luči — — kaj je tebi za svečo — — veter je bil.« — —

»Meta, čuješ — — po ljudi grem«, je dejala Pigačevka.

In prišli so sosedje in kmalu so govorili doli pri sv. Marjeti, da je Meto kaznovala Mati božja, ker ji je vzela luč.

Raznoterosti.

Čitateljicam »Slovenske Gospodinje«. Z današnjo številko je dovršen II. letnik edinega slovenskega ženskega lista, ki se je resno potrudil, da razpravlja vsa, v žensko področje spadajoča vprašanja. Tudi tretji letnik »Slovenske Gospodinje« se bode bavil v prvi vrsti z gospodinjskimi in vzgojslovnimi vprašanji. Poleg tega pa bomo gojili tudi leposlovje in razno koristno berilo ter prinašali vesti o ženskem društvenem življenju pri nas in o uspehih ženstva sploh. — Zahvaljujemo se vsem onim, ki so nas podpirali doslej ter prosimo, da nam ostanejo tudi v bodočem letu naklonjeni. Prosimo pa tudi še vse one, ki imajo veselje in voljo podpirati nas, naj žrtvujejo nekoliko prostega časa našemu listu ter naj nam pomorejo, da nam bo mogoče vsestransko zadostiti naloženi si nalogi. Pripominjamo, da se vsak prispevek, ki izide v »Slovenski Gospodinji«, primerno nagradi.

Uredništvo.

Doma.

Praški kolački. (Pecivo k čaju.) Zgneti v testo $\frac{3}{8}$ kg fine moke, $\frac{1}{4}$ kg surovega masla, 30 g sladkorja in 3 cela jajca. Zvaljaj testo in izreži v kozarcu kolačke. Speci jih na ploči; potem jih prevleci z ledom. Mešaj pol ure 2 beljaka, 185 g sladkorja in nekoliko vanilije in namaži z žlico ta led na kolačke, ki jih posuši v zmerno gorki pečici.

Slovenkam ob koncu leta.

S predstoječo številko zaključujemo drugi letnik Slov. Gospodinje. Pri tej priliki se najtopleje zahvaljujemo vsem cenj. naročnicam, da si niso samo naročile Slov. Gospodinje, ampak so jo tudi z veliko vnemo priporočale in razširjale. Lepo število naročnic že ima Slov. Gosp., toda imeti jih mora še več. Iz vseh številk Slov. Gosp. je razvidno, da hoče biti ona nele svetovalka in zabaviteljica vseh slojev slovenskega ženstva, ona hoče postati nenadomestna tovaršica vsake Slovenke. Slov. Gosp. ima namen vzbujati narodno zavest svojih bralk, seznanjati jih hoče z domačimi proizvodi ter jih odvrčati od vsega tujega. Geslo Slov. Gosp. »Svoji k svojim« je za nas Slovence jako važno. Složni in edini moramo biti, podpirati moramo drug drugega, delati na to, da se osamosvojimo, postanemo neodvisni tudi na gospodarskem polju. To hoče doseči Slov. Gosp. in zategadelj je narodna dolžnost vsake Slovenke, vsake narodne hiše, da si naroči Slov. Gosp. Saj ni slovenskega lista, ki bi bil na taki podlagi, kakor je Slov. Gosp. Pa tudi naročnina je tako malenkostna, da jo lahko plača tudi najrevnejša Slovenka.

Poslati je le listke, ki so pod pokrovcem vsake škatljice »Zvezdne cikorijske« I. Jugoslovanski tovarni kavinih nadomestkov v Ljubljani. One Slovenke pa, ki nimajo svojega ognjišča, in torej cikorijske ne rabijo, pa plačajo le 3 krome na leto.

To je tedaj naročnina edinega slov. ženskega lista. Bolj nezatne, manj občutljive naročnine, kakor je pošiljanje listkov cikorijske pač ni mogoče zahtevati. Cikorija je doma v vsaki hiši. Seveda se navadno šopirijo v kuhinjah narodnih gospodinj tuji, židovski izdelki. Tu se tudi kaže naša osodepolna mlačnost, nezavednost. Sezite po slovenskem izdelku, podpirajte raje narodno podjetje, katero uslužbuje le slovenskega delavca. Poleg tega je »Zvezdna cikorija« danes najboljše. To priča veliko število naročnic, to pričajo mnoga pisma, to dokazujejo kemične preiskave. Torej ni vzroka podpirati narodne sovražnike, tuja podjetja, od katerih nima zaslužka in koristi ne slovenski trpin-delavec, ne naše gospodarstvo. Tedaj proč s tujim, otreсите se tujega vpliva, tujih izdelkov.

Poslušajte nasvete svoje prijateljice Slov. Gosp. in ravnajte se po njih. Nasledki se bodo pokazali in kakí bodo ti nasledki, to je že dokazala Slov. Gosp. v svojih prejšnjih številkah. Torej osvobodite se tujega vpliva, postanite proste, zavedne in podpirajte le to, kar je res domačega, narodnega.

Nadalje prosimo cenj. naročnice, katere so nam poslale za ta letnik le malo število listkov ali morda celo nič, da store to takoj. Tudi vas nadlegujemo ponovno s prošnjo, da z isto vnemo, kakor do sedaj razširjate Slov. Gosp. in nabirate naročnice. V vaših rokah leži obstoj, bodočnost Slov. Gosp. Ako jo podpirate in razširjate z vso delavnostjo, katere so zmožne vaše pridne slovenske roke, tedaj bo živela Slovenska Gospodinja še dolga leta in njena vsebina bo vedno zanimivejša in podučljivejša. Upamo na vaše sodelovanje, nadejamo se veliko naročnic, želimo, da postane vsota naših naročnic nepregledna, da bi družila Slov. Gosp. vse slovensko ženstvo. Bila nam sreča mila! Kličemo vam iz srca:

Na veselo svidenje v novem letu!

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK**tovarna mila
in maščobnih izdelkov v Kranju**

priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav
uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.

Diana-kakao

zajamčeno čist, posebno fine kakovosti in finega vonja,
enake vrednosti kakor holandske vrste. Cena $\frac{1}{4}$ kg v
štanijolovih vrečkah ali v $\frac{1}{8}$ kg škatljicah 80 vin.

Maltogen-kakao

izvrstno ređilno sredstvo za otroke in odrasle, prijetnega
okusa, tečen, počeni. Cena $\frac{1}{4}$ kg zavoju 80 vin.

Hartwig & Vogel, Bodenbach.

Dobiva se samo v zavojih z našo firmo
v Ljubljani vraznih trgovinah.**MAGGI^{JEVA} ZABELA** za juhe
in jedilaje starozhano sred-
stvo za zboljšanje
slabih juh in drugih
jedil. Rabi se le o
kapljah in je zatega-
delj vporabi oceni.

Na drobno in debelo.

Najnižje cene.

Ljubljana, Stari trg 4

Priporoča

sončnike

Ceniki zastonj in franko.

Filijalka:

Prešernove ulice 4

in dežnike

Ceniki zastonj in franko.

Moški in ženski čevlji
od gl. 2'90 naprej. — Prave ruske
galoše, gamaše, mazilo za čevlje itd.**Josipina Herrisch**
zastopnica Mödlinške tovarne za čevlje
v Ljubljani, Špitalške ulice šte. 9.Zakonito zajamčeno: Kaznjivo je vsako ponarejanje in vsak ponatis.
Neznanje zakonov ni nobeno opravičevanje.**Sodnik:** Zatoženec, vi ste ves svoj
denar skoro do zadnjega potro-
šili za ničvredna in breuspešna
sredstva, četudi ste morali vedeti,
da je **samo Thierry-jev bal-
zam in centifolijsko mazilo**
edino najzanesljivejše in naj-
uspešnejše zdravilo v vseh slu-
čajih in da je to tudi s tisoči
zahvalnih pisem dokazano.**Zatoženec:** Žal, da sem se dal
večkrat pogovoriti in sem po-
segel po prvih bližnjih ponude-
nih mi sredstvih in ponarejenih
balzami, ki je bilo vse nič-
vredno in brezuspešno, kar pa
danes zelo obžalujem.**Sodnik:** Neznanje se po zakonu ne da opravičevati. Zakaj si niste
naročili brošuro s tisoči potrdil od lekarnarja Thierry-ja v Pregradi,
ko se vendar vsakemu pošlje na željo zastonj in poštine prosto?**Zatoženec:** Žal, da mi tudi to ni bilo znano.**Sodnik:** Pod pogojem, da to napako popravite, ste za sedaj oproščeni
prestopka dolžnosti skrbeti za svoje in za zdravje svojcev. Tudi
morate odslej opustiti vsako naročevanje in uporabljanje vseh
drugih ničvrednih in brezuspešnih nadomestkov in ponarejenih
sredstev in se držati vedno le Thierry-jevega balzama in centi-
folijskega mazila, ki sta edino zanesljivi in presenetljivo učinku-
joči sredstvi. Po pravici se moramo vai natančno ravnati po za-
konih zdravja in vsako preziranje le-teh, bodisi vsled neznanja
ali zanemarjenja se gotovo ostro kaznuje, naj si že bo z boleznijo
ali pa z oslabiljenjem organizma in telesne konstitucije.Thierry-jev balzam kakor centifolijsko mazilo sta v zanesljivo
pomoč trpečemu človeštvu in v lajšanje bolečin in raznih boleznij
ter vam ni treba še nadalje trpeti, ako imate ti vrhu tega še tako
po ceni sredstvi vedno doma in pri sebi in ji tudi vporabljate.Thierry-jev balzam je brezprimerno sredstvo zoper kašelj,
katar, bolne prsi, jetiko, vnetje v vratu, hripavost, bron-
chitis, pljučne bolezni, sprevržek jeter, želodčni krč, koliko,
neredno prebavo, posebno zoper influenco itd. in gotovo po-
maga z uspehom.Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali pa ena sama velika po-
sebna steklenica s patentovanim zamaškom 5 K poštine prosto.Thierry-jevo centifolijsko mazilo je
„non plus ultra“ pri vseh še tako starih ranah,
vnetjih, bolnih in otrdelih prsib, perečem ognju,
turih in oteklinah, uljesih, poškodbah, izrastkih,
mehurjih, pri senastih otrocih itd.Omeči in izvleče iz telesa vsako stvar,
kakor svinec, steklo, iver, pesek itd. brez bo-
lečin; zabrani, ako se pravočasno uporabi, skoro
vedno zastrupljenje krvi, in ni treba budih
operacij.

Cena 2 lončkov K 3-60 poštine prosto.

Brošuro s tisoči originalnih pisem prejme
vsak na željo zastonj in poštine prosto.Pošilja le proti predplači ali po povzetju
lekarna A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini. Dobiva se skoro v vseh večjih lekarnah in me-
diciničnih drogerijah.Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pregrade
bei Raibitz-Sauerbrunn.